

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

12/1927

Dato:

30.07.2013

Henleggelse av sak

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til din klage av 23. oktober 2012. Ombudet beklager at saken ikke har blitt realitetsbehandlet tidligere.

Du opplyser at du ble enkemann i 1992. Din etterlattepensjon er lavere enn om du hadde vært kvinne. EFTAs overvåkningsorgan, ESA, vurderte Statens Pensjonskasses regelverk om enke- og enkemannspensjon opp mot EUs rådsdirektiv 86/378 EØF (likestillingsdirektivet), og brakte saken inn for EFTA-domstolen i 2001. EFTA-domstolen avsa dom i saken 30. oktober 2007 og konkluderte med at regelverket var i strid med likestillingsdirektivet og artikkel 69 i EØS-avtalen (sak E-2/07). Lov om Statens Pensjonskasse § 34 ble etter dette endret med virkning fra 1. januar 1994, da EØS-avtalen trådte i kraft. Endringene har derfor ikke virkning for deg.

Du mener du blir utsatt for forskjellsbehandling fordi du er mann og ønsker på denne bakgrunn at ombudet skal behandle saken som en klagesak.

Rettslig grunnlag for henleggelse

Ombudet kan i særlige tilfeller henlegge en sak dersom ombudet ikke finner grunn til videre behandling, jf. diskrimineringsombudsloven § 3, femte ledd.

Det følger av forarbeidene til diskrimineringsombudsloven at ombudet kan henlegge saker hvis en kort realitetsbehandling viser at det ikke er grunn til videre behandling. Videre kan ombudet henlegge en sak der forholdet det er klaget over åpenbart ikke er i strid med de

bestemmelser ombudet håndhever, eller saker der det diskriminerende forholdet ligger langt tilbake i tid, jf. Ot.prp. nr. 34 (2004/2005), punkt 10.4.4.

Ombudets vurdering

Spørsmålet om de ulike beregningene for enke- og enkemannspensjon ville være i strid med likestillingsloven er eksplisitt drøftet i forarbeidene til likestillingsloven, se Ot. Prp. nr. 1 (1977-1978), side 19. Bakgrunnen for den ulike utregningen var at kvinner skulle få en særlig rettighet basert på den ulike faktiske situasjonen mellom kvinner og menn. Videre står det at pensjonslovene vil gå foran likestillingsloven som særlovgivning. De ulike vilkårene for enke- og enkemannspensjon ble derfor ikke ansett å være i strid med likestillingsloven.

Problemstillingen har videre vært til behandling hos det tidligere Likestillingsombudet og den tidligere Klagenemnda for likestilling, se Likestillingsombudets sak 1999/058 og Klagenemnda for likestilling sak LKN 3-1981 og 2-1982. Etter Likestillingsombudets og Klagenemndas syn var det på det rene at kvinner og menn blir forskjellsbehandlet ved beregningen av enke- og enkemannspensjon. Forskjellsbehandlingen kunne imidlertid ikke sies å være i strid med likestillingsloven fordi lov om Statens Pensjonskasse er en særlov som går foran likestillingsloven i tilfelle motstrid, jfr. forarbeidene til likestillingsloven. Likestillings- og diskrimineringsombudet har sluttet seg til Klagenemnda for likestillings konklusjon, men har flere ganger påpekt overfor myndighetene at myndighetene burde endre regelverket. Denne endringen ble gjennomført i Lov om endringer i lov om Statens Pensjonskasse av 15. januar 2010.

Bakgrunnen for endringen var at rettsstillingen endret seg da Norge forpliktet seg gjennom EØS-avtalen ved at vi ble forpliktet av EUs rettspraksis og regler. Når spørsmålet om reglene for enkemannspensjon etter Lov om statens pensjonskasse ble prøvet opp mot likestillingsdirektivet og artikkel 69 i EØS-avtalen i Efta-domstolen, fikk dette virkning fra EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1994.

Ombudet ser at reglene om enkemannspensjon faller uheldig ut for deg. Slik ombudet ser det var imidlertid rettstilstanden avklart fra likestillingsloven trådte i kraft i 1979 til EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1994, både gjennom Stortinget som lovgiver og håndhevingsorganene, og ombudet kan ikke overprøve disse vurderingene.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har etter en kort realitetsvurdering derfor kommet til at det ikke er grunn til videre behandling av klagen din.

Konklusjon

Saken henlegges.

Klageadgang

Likestillings- og diskrimineringsombudets henleggelse kan påklages til Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Fristen er tre uker fra du har mottatt dette brevet, se vedlagte orientering.

Vennlig hilsen,

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud

Saksnummer: 12/1927

Lovgrunnlag: diskrimineringsombudsloven § 3

Dato for uttalelse: 17. juni 2013